

Sygn. akt VI Ga 316/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 lutego 2018 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Andrzej Borucki

Sędziowie: SO Beata Hass – Kloc

SO Marta Zalewska (spr.)

Protokolant: Barbara Ćwiok

po rozpoznaniu w dniu 22 lutego 2018 r. w Rzeszowie

na rozprawie

sprawy z powództwa: R. L.

przeciwko: (...) S.A. w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w K. V Wydziału Gospodarczego z dnia 21 marca 2017 r., sygn. akt V GC 673/16

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w K. V Wydziałowi Gospodarczemu do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt V Ga 316/17

Uzasadnienie wyroku z dnia 22.02. 2017 r.

Powód R. L. - (...) w K. wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) S.A. w W. kwoty 3.272,40 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 23.07.2016 r. do dnia zapłaty tytułem kosztów najmu pojazdu zastępczego oraz kosztów towarzyszących z oc sprawcy szkody.

Pozwany w sprzeciwie od nakazu zapłaty wniósł o oddalenie powództwa w całości.

Wskazał, że w sprawie sporne między stronami jest odszkodowanie za utratę możliwości korzystania z rzeczy, odpowiadające celowym i ekonomicznie uzasadnionym wydatkom na koszty najmu samochodu zastępczego. Pozwany uznał za zasadne korzystanie przez poszkodowanego z pojazdu zastępczego przez okres 18 dni, tj. od dnia wynajęcia pojazdu zastępczego do informacji o wycenie szkody całkowitej tj. do 30.09.2015r. oraz 7 dni - okres przeznaczony na zakup innego pojazdu. Podniósł, że poszkodowany wynajął u powoda pojazd zastępczy za stawkę 221,40 zł brutto klasy C diesel. Stawka ta jest rażąco zawyżona. Powód zgodnie ze swoim cennikiem wynajął poszkodowanemu pojazd P. (...) za cenę 221,40 zł brutto za jeden dzień, gdy średnie ceny za wynajęcie pojazdu podobnej klasy wynoszą od 95-100 brutto za okres 18 dni. W związku z tym pozwany zrefundował koszty najmu pojazdu zastępczego przyjmując stawkę 98,40 zł brutto (80 zł netto) za jeden dzień według średniej ceny wynajęcia pojazdu tej klasy. Zarzucił także, iż

nie znajduje podstaw do zwrotu kosztów dojazdu i odbioru pojazdu zastępczego. Wybór uszkodzonego wynajęcia pojazdu zastępczego z wypożyczalni poza miejscem pobytu, czy zamieszkania nie może obciążyć dodatkowymi kosztami sprawcy szkody. Obecnie sytuacja na rynku (wypożyczalnie samochodów w S.) sprawia, że usługa mogła być realizowana przez usługodawcę z terenu, na którym przebywał (zamieszkiwał) uszkodzony, tj. w S. i nie było konieczności dostarczenia pojazdu zastępczego na odległość 100km z K. do S..

Sąd Rejonowy ustalił, iż w dniu 19 września 2015 r. w S. doszło do kolizji drogowej, w wyniku której uszkodzony został pojazd marki K. (...), a sprawca kolizji drogowej zawarł umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych z pozwanym. Powód wystawił uszkodzowanemu fakturę obciążającą go: 1/ podstawieniem samochodu na trasie K. – S. – 246 zł, 2/ wynajmem pojazdu zastępczego za 19 dni po stawce dobowej 221,40 zł – 4 206,60 zł, 3/ odbiorem samochodu – 246 zł. Pozwane towarzystwo ubezpieczeniowe uznało należność z faktury w części do kwoty 1771,20 zł, weryfikując stawkę najmu pojazdu zastępczego do 98,40 zł brutto przy uznaniu za zasadne 18 dni najmu. Nie uznało kosztów podstawienia i odstawienia pojazdu zastępczego.

Stosowane przez powoda stawki za sporne usługi są zbliżone do występujących u innych przedsiębiorców. Nadto stawki te są uznawane w analogicznych sprawach przez ubezpieczycieli. (dowód: cennik wypożyczalni, k. 27 – 31, faktury VAT wraz z decyzjami ubezpieczycieli, k. 32 - 37). Uszkodzony scedował na powoda wierzycielność przysługującą im z tytułu odszkodowania od towarzystwa ubezpieczeniowego, w zakresie dochodzonym w niniejszym postępowaniu.

W ocenie prawnej sąd ten stwierdził, iż odnośnie ceny jednostkowej czynszu najmu, jest ona rynkowa, zaś wykazał tę okoliczność powód, przedkładając wydruk cennika obowiązującego u innego przedsiębiorcy tej branży. Cena najmu u powoda jest zbliżona do obowiązującej u konkurencji, co pozwala domniemywać, iż mieści się ona w średnich stawkach rynkowych. Istotne znaczenie ma również uwzględnianie owych stawek przez ubezpieczycieli w analogicznych sprawach. Nie przekonują twierdzenia zaoferowane w tym zakresie przez pozwanego. W szczególności, nie wykazał pozwany, podnosząc je, jakie warunki wynajmu oferują wskazywane przez niego firmy, zaś już informacje zawarte na wydrukach wskazują, że przedsiębiorstwa te prowadzą najem gotówkowy, względnie pobierają kaucję przy najmie pojazdu, co sprawia, że ich oferta jest nieadekwatna dla uszkodzowanych w podobnych jak zaistniała w niniejszej sprawie, zdarzeniach drogowych. W ocenie tego Sądu brak było podstaw do uwzględnienia wniosku o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu ruchu drogowego i techniki samochodowej na okoliczności wskazane w tezie dowodowej. Nadto, jak zauważył Sąd Okręgowy w R. (wyrok z 16.05.2016r., Sygn. akt VI Ga 38/16) kwestia ustalenia stawki stosowanej na danym rynku lokalnym nie musi polegać na przeprowadzeniu dowodu z opinii biegłego, albowiem przy istnieniu innych dowodów z dokumentów (jak chociażby wydruki z cenników firm świadczących tego rodzaju usługi) nie są potrzebne wiadomości specjalne, jakimi dysponuje biegły. Podobnie, w ocenie Sądu, za rynkowością konkretnej usługi świadczy jej uznawanie w analogicznych sytuacjach przez innych ubezpieczycieli (co zostało przez powoda wykazane).

Nie podzielił również Sąd Rejonowy zarzutu, iżby brak było podstaw do zwrotu kosztów podstawienia i odstawienia pojazdu zastępczego. Skoro, żadna z ofert w jego rodzinnym mieście nie okazała się akceptowalna dla uszkodzonego (konieczność wniesienia kaucji, rozszerzona odpowiedzialność za szkodę), a oferta przedstawiona przez powoda, spełniała oczekiwania uszkodzonego, to podstawienia i późniejszy odbiór pojazdu jawią się jako oczywiście powiązane adekwatnie ze zdarzeniem powodującym szkodę.

Na tej podstawie Sąd Rejonowy w K. V wydział Gospodarczy w dniu 21.03.2017r. wydał wyrok, którym uwzględnił powództwo w całości i zasądził od pozwanego na rzecz powoda koszty procesu.

Wyrok ten zaskarżył pozwany w całości. Zarzucił naruszenie przepisów :

- art. 217 w zw. z 227 kpc poprzez oddalenie wniosku dowodowego z opinii biegłego który zmierzał do wyjaśnienia okoliczności istotnych i spornych w sprawie

- art. 233 poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i oparcie ustaleń faktycznych na zakwestionowanych przez pozwanego dokumentach powoda

- art. 278 §1 kpc poprzez samodzielne ustalenie przez sąd iż stawka najmu i koszty holowania były ekonomiczne uzasadnione i odpowiadały stawkom rynkowym, gdy tymczasem wymagało to wiedzy specjalnej

- art. 822 §1 kc w zw. z art. 361 §1 i 2 kc , art. 354 §2 , 362, 382 kc poprzez zasądzenie odszkodowania w wysokości przewyższające należne pozostawające w graniach adekwatnego związku ze szkodą.

W uzasadnieniu ostatecznie skonkludował, iż uchybienia procesowe sądu skutkowały nierozpoznaniami przez ten sąd istoty sprawy, nie poczyniono bowiem ustaleń faktycznych w celu rozpoznania spornego stosunku prawnego, bowiem sąd nie rozpoznał merytorycznie zgłoszonych roszczeń, całkowicie pomijając zarzuty pozwanego, co uzasadnia wniosek o uchylenie wyroku do ponownego rozpoznania na podstawie art. 386 §4 kpc

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów procesu, uzasadniając m.in., iż rynkowość stawki można wykazać innymi środkami dowodowymi, a nie tylko opinią biegłego sądowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Sąd w całości podzielił zarzuty apelacji, choć co do zasady rację należy przyznać powodowi, iż nie zawsze sprawa tego typu wymaga opinii biegłego sądowego na okoliczność, czy stawka najmu pojazdu stawka rynkową. Okoliczność tę można bowiem wykazywać innymi środkami dowodowymi, np. wydrukami cenników firm konkurencyjnych na rynku właściwym. Takie też dowody zaferował w sprawie powód, ale sąd I instancji całkowicie pominął, iż analogiczne środki dowodowe zaferował również pozwany. W sposób arbitralny przyjął, że stawka wynajmu pojazdu była zasadna i odpowiadała realiom rynku, a jedynie oferta powoda spełniała oczekiwania poszkodowanego. Brak w tym zakresie zeznań poszkodowanego, mimo iż był słuchany w charakterze świadka. Dodać należy, iż świadek nie zapoznał się z warunkami umowy najmu, którą podpisał z powodem, co oznacza, iż kwestia kaucji czy odpowiedzialności za uszkodzenie pojazdu czy kradzież nie były dla niego istotne, ponadto wedle umowy z powodem zobowiązał się parkować w miarę możliwości na parkingu strzeżonym, co pozostaje w sprzeczności z jego zeznaniami. Dodać należy, iż sąd arbitralnie bez badania i ustaleń w tym przedmiocie przyjął za prawdziwe twierdzenia powoda , iż cenniki najmu przedłożone przez pozwanego to najem wyłącznie z gotówką i po uiszczeniu kaucji. Sąd wskazał przy tym ogólnikowo , że powód wykazał rynkowość stawki, na co wskazują dokumenty prywatne, tj. decyzje ubezpieczycieli w innych sprawach, przywołując w tym przedmiocie zbiorczo karty akt sądowych. Brak w sprawie jakichkolwiek ustaleń poprzez wskazanie, jakie to stawki stosują inne firmy wynajmujące pojazdy zastępcze na tzw. rynku właściwym, a powyższe ustalenie było możliwe tylko na podstawie dowodu z opinii biegłego sądowego zawnioskowanego przez pozwanego, którego to dowodu sąd bezzasadnie nie dopuścił; brak w sprawie ustaleń, w jakiej wysokości i dla jakiej klasy pojazdy oraz jacy ubezpieczyciele i w jakim okresie uznawali stawkę najmu pojazdu zastępczego, przy czym nieprawidłową była ocena sądu I instancji, iż o rynkowości stawki powoda świadczy fakt, iż ubezpieczyciele uznawali stawki powoda w swych decyzjach . Decyzje innych ubezpieczycieli w żaden sposób nie mogą jednoznacznie przesądzać, iż stawka powoda ma charakter rynkowy tylko na tej podstawie, że stanowią one akceptację tej stawki, zresztą sąd w swym uzasadnieniu nie dokonał żadnej analizy tych decyzji, jak również analizy wydruków z cenników, w związku z czym dokonana przez niego ocena, że stawka powoda w „domniemaniu” mieści się w średnich stawkach rynkowych wymyka się spod kontroli instancyjnej, narusza również przepis art. 233 kpc. Skoro pełnomocnik pozwanego na rozprawie złożył zastrzeżenie do protokołu w trybie art. 162 kpc co oddalenia przez sąd I instancji wniosku dowodowego z opinii biegłego, na etapie apelacji pozwany skutecznie podniósł zarzut naruszenia przepisów procesowych przez ten sąd I, co skutkowało w świetle materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie i braku ustaleń faktycznych sądu I instancji w zakresie oceny zasadności i celowości kosztów podstawienia samochodu oraz rynkowości stawki powoda uznaniem przez sąd II instancji za zasadny zarzut pozwanego nierozpoznania istoty sprawy, co skutkowało uchyleniem wyroku i przekazaniem sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania na podstawie art. 386 §4 kpc. Sąd nie poczynił żadnych ustaleń w oparciu o cenniki konkurencji przedłożone w sprawie jako dowody, a których to cenników już pobieżna analiza wskazuje na ceny znacznie niższe, niż powoda. Sąd nie dokonał żadnej oceny

prawnej na podstawie w/w materiału dowodowego. Nie wskazał nawet, o jakiej klasy samochód w sprawie chodzi. W świetle zarzutów pozwanego i tak ubogiego materiału dowodowego koniecznym było przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego na okoliczność ustalenia, jakie stawki najmu samochodu zastępczego stosują na rynku właściwym inne firmy wynajmujące. Przywołany przez Sąd Rejonowy w uzasadnieniu wyroku wyrok SO w R. na uzasadnienie podstaw prawnych do oddalenia przez ten sąd wd z opinii biegłego nie przystaje do niniejszej sprawy, na co wskazuje lektura uzasadnienia tego wyroku. Ugruntowanym jest natomiast na tle orzecznictwa SO w R. pogląd, że opinia biegłego sądowego na okoliczność stawek najmu tzw. konkurencji jest konieczna przy zarzucie pozwanego, że stawka powoda jest wygórowana i nierynkowa, bowiem w sposób obiektywny i kompleksowy, a nie wybiórczy dostarcza w tym przedmiocie wiedzy specjalnej sądowi i pozwala w sposób wszechstronny ocenić tę kwestię. Jeżeli zatem dla dowodów strony powodowej w postaci dokumentów prywatnych z decyzji ubezpieczyciela czy wydruków stawek innych firm wynajmujących pozwany składa kontrdowód w postaci cenników innych podmiotów na rynku właściwym, prowadzący do odmiennych wniosków, to przeprowadzenie tego dowodu jest konieczne, również w po to, by biegły ten ocenił te cenniki w sposób pełny i obiektywny i dopiero taki dowód pozwala sądowi na wiarygodne i pełne ustalenia oraz ich ocenę, czy stawka powoda ma charakter rynkowy.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy sąd I instancji przeprowadzi dowód z opinii biegłego wedle wd ze sprzeciwu od nakazu zapłaty, (pozwany wnioskował o zbadanie stawek innych firm wynajmujących pojazdy klasy analogicznej, co uszkodzony), mając na względzie okoliczności sporne i niesporne w sprawie i po uiszczeniu zaliczki przez stronę wnioskującą ten dowód, następnie oceni cały materiał dowodowy i poczyni na jego podstawie konkretne ustalenia faktyczne, czy i w jakiej wysokości stawka powoda odbiegła od stawek rynkowych i średniej stawki na rynku właściwym, na której to podstawie oceni, czy stawka powoda była, czy też nie, rażąco wygórowana oraz oceni w oparciu o dowód z opinii biegłego przeprowadzony na okoliczność, czy w S. istnieją firmy wynajmujące analogicznej klasy pojazdy zastępcze, czy była konieczność wynajęcia pojazdu w K., tym samym oceni celowość i niezbędność kosztów podstawienia i odstawienia pojazdu.

(art. 361 § 1, 354 § 2 kc i 362 kc).